

POSTANOWIENIE

Dnia 24 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa A. M.

przeciwko P. Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o przywrócenie do pracy,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 24 czerwca 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W.

z dnia 19 marca 2020 r., sygn. akt VIII Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 19 marca 2020 r. oddalił apelację skarżącego pracodawcy P. SA w W. od wyroku częściowego Sądu Rejonowego w W. z 3 października 2017 r., który przywrócił powoda A. M. do pracy na poprzednich warunkach pracy i płacy. Wyrok został wydany po wyroku Sądu Najwyższego z 6 listopada 2019 r., III PK 145/18, który po skardze kasacyjnej powoda uchylił poprzedni wyrok Sądu Okręgowego w W. z 16 marca 2018 r. w punkcie I, przyjmując za zasadny zarzut błędnej wykładni art. 39 k.p. w związku z art. 4 pkt 3 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, a w konsekwencji trafność zarzutu opartego na art. 45 § 2 k.p. i art. 47¹ k.p. w zw. z art. 45 § 3 k.p. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu oddalenia apelacji pozwanego pracodawcy potwierdził, że wiek 60 lat z art. 4 pkt 3 ustawy o emeryturach

pomostowych jest wiekiem emerytalnym w rozumieniu art. 39 k.p. Powód objęty był zatem ochroną zatrudnienia. Pozwany w maju 2014 r. wypowiedział powodowi umowę o pracę, natomiast ostateczną decyzją z 25 listopada 2016 r. ZUS Oddział w W. przyznał powodowi prawo do emerytury pomostowej. W momencie wypowiedzenia umowy o pracę powód spełniał przesłanki do uzyskania emerytury pomostowej. Jednocześnie brakowało mu niecałe 2 lata do osiągnięcia wieku 60 lat uprawniającego do uzyskania emerytury pomostowej. Pozwany wypowiadając umowę o pracę naruszył art. 39 k.p. Należało zatem uwzględnić żądanie przywrócenia do pracy na podstawie art. 45 § 3 k.p., gdyż nie miał zastosowania art. 45 § 2 k.p.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie:

Czy Sąd rozpoznający odwołanie od wypowiedzenia umowy o pracę jest związany decyzją ZUS przyznającą odwołującemu prawo do emerytury pomostowej – w szczególności: 1) w przypadku gdy w obrocie prawnym poza tą decyzją ZUS istnieją ostateczne i niezmienione wcześniejsze decyzje ZUS, na podstawie których odwołującemu odmówiono prawa do emerytury pomostowej; 2) przy ocenie, czy w takiej sytuacji żądanie przywrócenia do pracy na poprzednich warunkach stanowi nadużycie prawa podmiotowego (art. 8 k.p.)?

Istnieje potrzeba wykładni art. 4 pkt 6 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, budzącego poważne wątpliwości oraz wywołującego rozbieżności w orzecznictwie sądów, co sprowadza się do odpowiedzi na pytanie:

Czy w świetle art. 4 pkt 6 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych bez znaczenia jest okres wykonywania pracy po 31 grudnia 2008 r. w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, czy też konieczne jest wykazanie wykonywania takiej pracy stale w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres co najmniej jednego miesiąca?

Powód wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Pierwsza podstawa nie spełnia się jako istotne zagadnienie prawne z następujących przyczyn.

1. Istotne zagadnienie prawne, które ma na uwadze art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., nie może być redukowane do zwykłej wykładni prawa, gdyż w przeciwnym razie funkcja przedsądu będzie bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne stanie się powszechną (kolejną) instancją.
2. Sens istotnego zagadnienia prawnego nie może polegać też na rozwiązywaniu kazusów, na które odpowiedzi można wymagać od jurysty.
3. Sformułowane zagadnienie jest silnie uwarunkowane sytuacją faktyczną i prawną w sprawie objętej skargą, co jest właściwe dla podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Do tej podstawy przedsądu skarżący nie odwołuje się i nie twierdzi, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.
4. Skoro skarżący nie opiera wniosku na podstawie z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. i nie podważa w nim ustaleń stanu faktycznego, to w ocenie zgłoszonej we wniosku podstawy przedsądu wiąże ustalenie Sądu Okręgowego, iż powodowi przyznano prawo do emerytury pomostowej decyzją ostateczną organu rentowego z 25 listopada 2016 r. Nie ma zatem podstaw twierdzenie, że powód nie ma prawa do emerytury pomostowej. Oceny tej nie zmienia to, że poprzednie decyzje były inne. Wynikać to może z obowiązku udowodnienia (spełniania) wszystkich przesłanek prawa do emerytury, co może wystąpić w kolejnym postępowaniu przed organem rentowym. Wówczas znaczenie ma ostatnia decyzja.
5. Na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 k.p.c.), gdyż stanowią odrębną część skargi i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu jej do rozpoznania. Nie zastępują zatem podstawy przedsądu ani jej uzasadnienia.
6. Ocena decyzji organu rentowego nie jest objęta przedmiotem tej sprawy. Sąd pracy nie rozstrzyga z reguły samodzielnie kwestii ubezpieczeniowych, które składają się na uprawnienie z ubezpieczenia społecznego (emerytalnego). Wówczas w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych

decyduje organ rentowy. Sąd pracy w sprawie pracowniczej może zawiesić postępowanie z urzędu, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od uprzedniej decyzji organu rentowego lub od wyniku sądowego postępowania odwoławczego w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 177 § 1 pkt 1 i 3 k.p.c.).

7. Skarżący nie wskazuje regulacji prawnej, która pozwalałaby stwierdzić, że sąd pracy rozpoznając odwołanie od wypowiedzenia umowy o pracę może pominąć decyzję organu rentowego o przyznaniu pracownikowi prawa do emerytury pomostowej. Decyzja określa sytuację prawną w sferze ubezpieczeń społecznych. Rzutuje też na sytuację prawną wynikającą ze szczególnej ochrony zatrudnienia w okresie przedemerytalnym (art. 39 k.p.).
8. Brak istotnego zagadnienia prawnego potwierdza pierwsze pytanie bowiem odwołuje się do poprzednich decyzji, odmawiających prawa do emerytury, co uzasadnia ocenę, że odpowiedź ma zależeć tylko od decyzji organu rentowego, czyli gdy są negatywne, to wiążą sąd pracy i konsekwentnie przedemerytalna ochrona zatrudnienia nie przysługuje. Potwierdza to ocenę, że zagadnienie nie ma rangi istotnego zagadnienia prawnego o charakterze uniwersalnym, bo nie wykracza poza stosowanie prawa w konkretnej sprawie.
9. Takie same wnioski wynikają z drugiego pytania. Wszak art. 8 k.p. tylko ze względu na szczególną indywidualną sytuację pozwala odejść od podstawowych (zwykłych) regulacji prawnych. Znaczenie ma wówczas sytuacja i ocena w konkretnej sprawie, a więc nie problem prawny o znaczeniu uniwersalnym i właściwej mu randze istotnego zagadnienia prawnego. Nie można pominąć, iż klauzula nadużycia prawa to klauzula generalna, która przyjęta jest w systemie prawa, jednak nie podlega wiążącej wykładni. Sąd Najwyższy nie może dać jednej wiążącej egzemplifikacji klauzuli generalnej, gdyż stanowiłoby to ograniczenie funkcji takiej regulacji. Stosowanie prawa należy do Sądów, w pierwszej kolejności do sądu powszechnego, Sąd Najwyższy kontroluje stosowanie prawa w granicach określonych w ustawie. Klauzule generalne stosuje więc w danej sprawę sąd powszechny. Potwierdza to jedynie, że zarzut naruszenia art. 8

k.p. odpowiada podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., czyli kontroli stosowania prawa w indywidualnej spraw, a nie uniwersalnej podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Druga podstawa przedsądu mogłaby mieć znaczenie, gdyby przyjąć, że Sąd Najwyższy w wyroku z 6 listopada 2019 r. przesądził jedynie samą zasadę ochrony zatrudnienia ze względu na prawo do emerytury pomostowej i gdyby powód nie uzyskał prawa do emerytury pomostowej na podstawie decyzji organu rentowego. Należy dostrzec, iż wykładnia art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych jest potrzebna w sprawach o emeryturę pomostową a nie w sprawie pracowniczej, w której sąd pracy nie ma podstaw do nieuznawania decyzji organu rentowego o przyznaniu emerytury pomostowej. W takiej sytuacji kwestia wykładni art. 4 pkt 6 może mieć pierwszoplanowe znaczenie, jednak przed sądem ubezpieczeń społecznych w sprawie o emeryturę pomostową a nie w sprawie o przywrócenie od pracy ze względu na przedemerytalną ochronę zatrudnienia. Niemniej można się zgodzić ze skarżącym, że w wykładni art. 4 pkt 6 zdaje się przeważać stanowisko, iż krótkie (przypadkowe) zatrudnienie w szczególnych warunkach po 31 grudnia 2008 r. nie uzupełnia brakującego stażu zatrudnienia w szczególnych warunkach do emerytury pomostowej. Taką tezę przyjęto w wyroku Sądu Najwyższego z 14 kwietnia 2021 r., II USKP 34/21, zważając na poprzednie orzeczenia. Nie oznacza to, że zgłoszona podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. jest uzasadniona, gdyż wykładnia sądowa odbywa się tylko w granicach ustawy i danej sprawy, dlatego nie może zastąpić regulacji prawa pozytywnego. Innymi słowy problem wykładni art. 4 pkt 6 może być nadal aktualny, ze względu na brak jednoznacznej regulacji, co nie uzasadnia przyjęcia skargi kasacyjnej w tej sprawie.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c.).